

Informasjon fra SAFE

Verdensdagen for sikkerhet og helse på arbeidsplassen 28. april

28

apr.

Hver dag dør flere tusen mennesker som følge av yrkesskade eller arbeidsrelaterte sykdommer. Verdensdagen for sikkerhet og helse på arbeidsplassen markeres hvert år av ILO for å understreke hvor viktig forebygging av ulykker og sykdommer på arbeidsplassen er.

[World Day for Safety and Health at Work →](#)

Halvor Erikstein

organisasjonssekretær/

yrkeshygieniker SYH

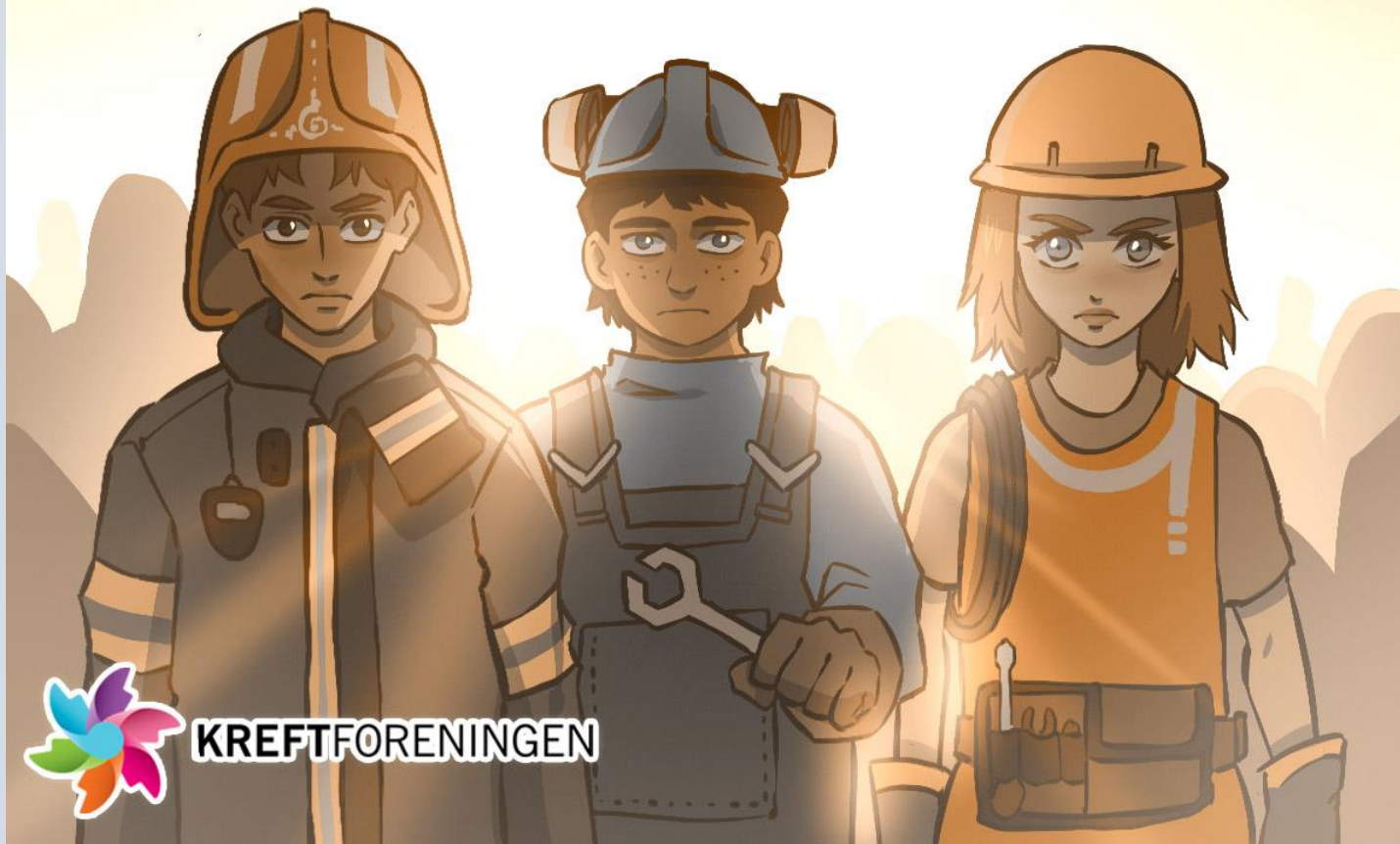
www.safe.no

<https://www.fn.no/om-fn/fn-dager-kalender/kalender/verdensdagen-for-sikkerhet-og-helse-paa-arbeidsplassen>

Foto: Halvor Erikstein

FLERE DØR AV ASBEST ENN I TRAFIKKEN!

NOEN YRKER ER SÆRLIG UTSATT.
SNAKK MED ARBEIDSGIVER OM
RUTINER OG OPPLÆRING.

KREFTFORENINGEN

Eternittplater er framstilt ved å tilsette asbestfiber som armering. Vær og vind løser opp sementen og overflaten blir lodden av asbestfiber.

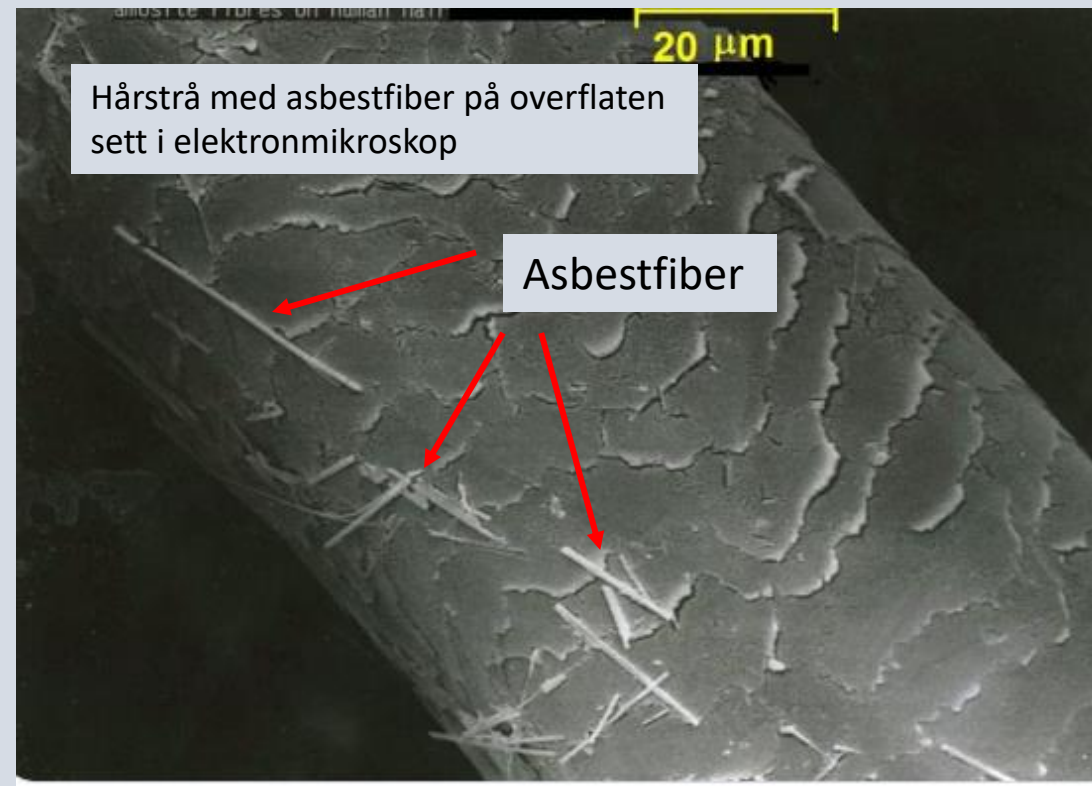
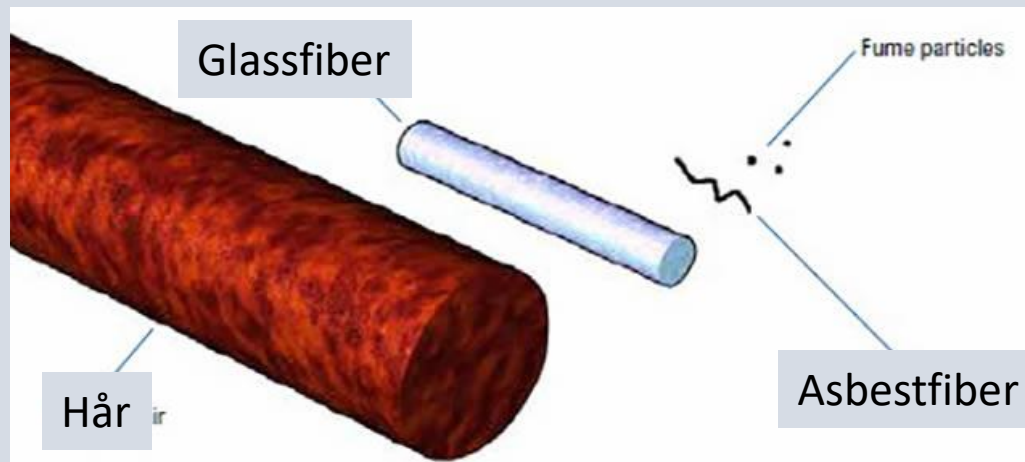

Utvasket eternitt med frigjorte asbestfibre

<https://www.sagebec.co.uk/blog/asbestos-roof-risks/>

Et hårstrå er uendelig stort i forhold til en asbestfiber

Kroppen har ingen mulighet til fjerne eller bryte ned en asbestfiber. Er den komme ned i lungene blir den værende der.

<https://twitter.com/sanctusltd/status/1113834020218048514>

Eternitt på tak og vegg

Tekst: Riksantikvaren. Foto: Ingun A. Mæhlum. / Oppdatert 31.05.2021

Eternitt er produktet som skulle vare evig og gullalderen var på 1950- og 60-tallet. I 1979 kom forbudet mot bruk av asbest i byggeprodukter. I dag er antallet bygninger med tak og fasadeplater av eternitt på tilbakegang. I noen bygninger er det et ønske om å bevare eternitten. I denne artikkelen får du tips om hvordan det kan gjøres.

Norsk Eternit Fabrik på Bjerkås i Akershus startet produksjon av eternitt i 1942. Fabrikken, som var eneste norske produsent av eternitt, lå bare noen hundre meter unna Christiania Portland Cementfabrik på Slemmestad. Norsk Eternit Fabrik brukte over 300 tonn sement per døgn, og dette ble blåst over i rør fra sementfabrikken.

Til å begynne med ble eternitten laget med cellulosefibre, fordi krigen hindret tilgangen på asbest. Fra 1945 ble det brukt asbest som armering i eternitten, og dette regnes som den første skikkelige produksjon av eternitt. Rundt 1950 fikk eternitten sitt gjennombrudd i Norge.

Riksantikvaren

Riksantikvaren

Riksantikvaren er direktorat for kulturminneforvaltning og er faglig rådgiver for Klima- og Miljødepartementet i utviklingen av den statlige kulturminnepolitikken.

[Klikk her for å gå til Riksantikvarens hjemmeside](#)

Viktige årstall i eternittens historie

1890 – åra: Østerrikeren Ludwig Hatschek fant opp asbest - sement.

1901: Hatschek fikk patent på sitt produkt og kalte det eternitt (latin: aeternitas = evighet)

1907: Det startes produksjon av eternitt i Sverige.

1930 – åra: Eternittens gjennombrudd i Sverige.

1942: Norsk Eternit Fabrik startes på Bjerkås.

1945: Første produksjon av asbestholdig eternitt ved Norsk Eternit Fabrik.

1950 – åra: Eternittens gjennombrudd i Norge.

1952: Eternitt kom i fire farger, som bølgeplater og skifer.

1978: Produksjon av eternitt med asbest ble stoppet etter påbud

1980: Lagrene av asbestholdig eternitt i Norge var utsolgt.

Hvor finner man asbest?

Her er en enkel tegning med oversikt over hvor man kan risikere å finne asbest i huset:

Her kan du finne asbest i huset. Hvis huset ditt har produkter fra perioden 1920 - 1985, kan du finne asbest i bygningsdelene du skal rive. Det er ikke skadelig å ha asbestholdige materialer i huset så lenge de er uskadd. Faren for helseskader oppstår når man river eller man på annen måte eksponeres for asbestfibrene. Illustrasjon: Bygg og Bevar / iStock

Yrker og kreft

Både i arbeidslivet og privat kan vi bli utsatt for stoffer som kan være kreftfremkallende.

Økt kunnskap om kreftfremkallende faktorer har ført til at det har blitt satt i gang flere tiltak for å beskytte arbeidstakere. Fremdeles er mange utsatt for stoffer som kan øke risikoen for yrkesrelatert kreft. Dette er krefttilfeller der man antar at eksponering for kreftfremkallende stoffer på arbeidsplassen har vært en medvirkende årsak. Fordi det ofte tar lang tid før kreftsykdom utvikler seg, kan det være vanskelig å slå fast at kreftsykdommen er relatert til jobben.

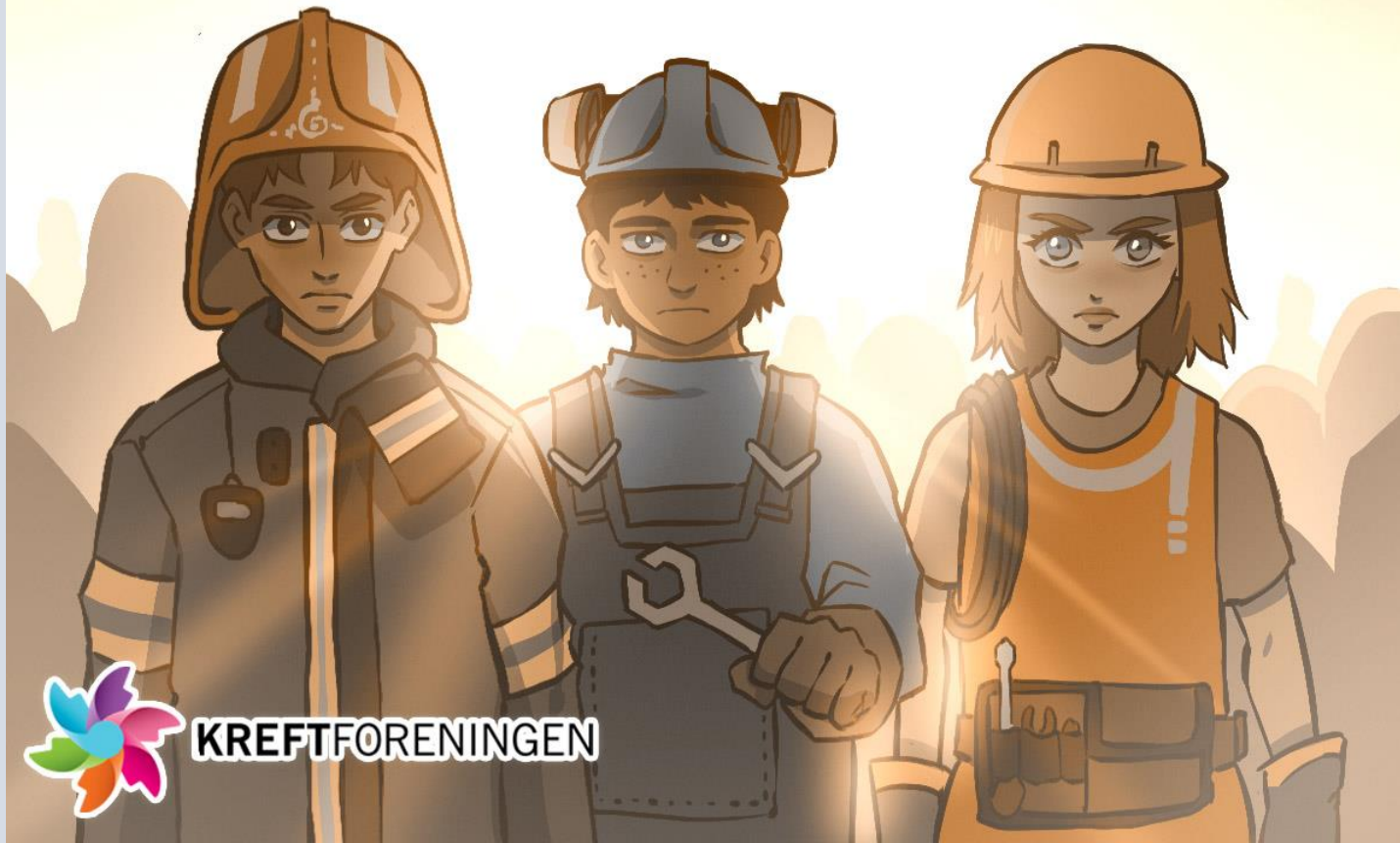
Enkelte stoffer skal du også være oppmerksom på privat.

Jobben kan gjøre deg syk

Det er særlig ansatte i bygge- og anleggsvirksomhet, håndverksfag og industrien som har vært eksponert for kreftfremkallende stoffer på jobben. Kvinner har tradisjonelt vært mindre utsatt enn menn, blant annet på grunn av ulike yrkesvalg og tidligere også at færre kvinner enn menn var yrkesaktive. Arbeidsgiver har plikt til å sørge for at en arbeidstaker som er gravid, ikke blir utsatt for påvirkning som kan gi risiko for skader på fosteret.

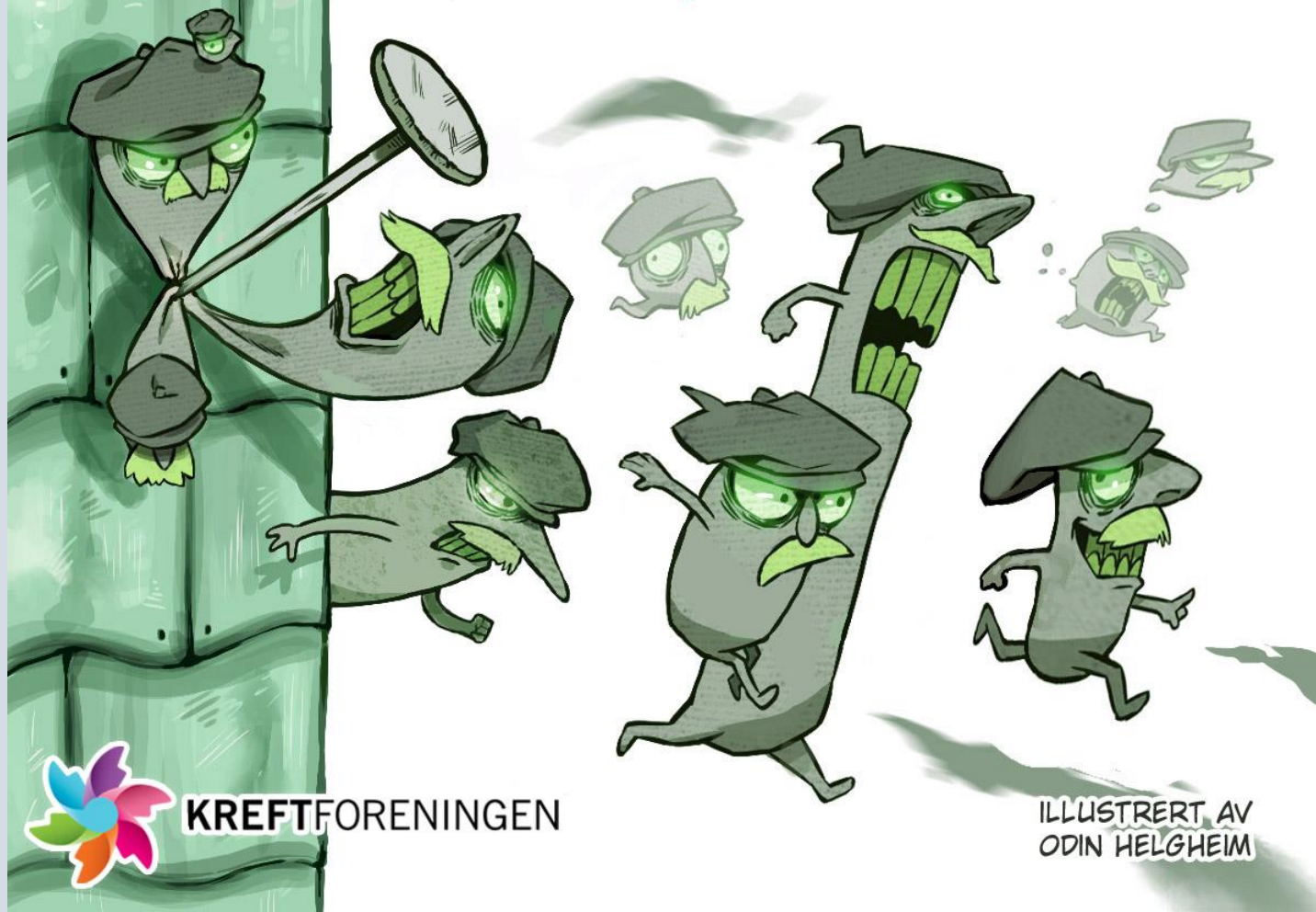
FLERE DØR AV ASBEST ENN I TRAFIKKEN!

NOEN YRKER ER SÆRLIG UTSATT.
SNAKK MED ARBEIDSGIVER OM
RUTINER OG OPPLÆRING.

KREFTFORENINGEN

ASBEST I HVILEMODUS
ER TRYGT, MEN PÅ
FRIFOT ER DET
LIVSFARLIG!

KREFTFORENINGEN

ILLUSTRERT AV
ODIN HELGHEIM

ASBESTFIBER ER KREFTFREMKALLENDE.

DET FINNES I ULIKE BYGNINGSMATERIALER.
RENOVERING, VEDLIKEHOLD, RIVING
OG BRANN KAN FRIGI ASBEST
I LUFTEN ...

KREFTFORENINGEN

OM ASBESTFIBER
SLIPPES FRI OG
PUSTES INN ...

KREFTFORENINGEN

... ØKER FAREN
FOR KREFT I OG
RUNDT LUNGENE.
RISIKOEN BLIR HØYERE
OM DU RØYKER.

TENK ALLTID SIKKERHET!

KARTLEGG OG BRUK VERNEUTSTYR!

KAN DET VÆRE ASBEST?

SNAKK MED PROFESJONELLE.

KREFTFORENINGEN

BRANN FRIGIR KREFTFREMKALLENDE STOFFER.

BRANNFOLK TAR VARE
PÅ OSS. VI MÅ TA VARE
PÅ DEM!

KREFTFORENINGEN

KREFTFORENINGEN

DET SKAL VÆRE TRYGT Å
GÅ PÅ JOBB. KREV OPPLÆRING
OG GODE RUTINER!

ILLUSTRERT AV
ODIN HELGHEIM

Lovverk og ressursider

- Arbeidsgiver har ansvar for å kartlegge om det kan være asbest til stede, før arbeid settes i gang.
 - Arbeidsgiver har ansvar for å lære opp ansatte om asbest, slik at de kjenner til hva asbest er og kan stoppe arbeidet hvis de mistenker at det er asbest til stede.
 - Arbeidsgiver skal vite at det skal foretas helseundersøkelser dersom arbeidstaker kan ha blitt eksponert for asbest, og om plikten til å melde fra til NAV om sykdom som kan mistenkes for å være relatert til arbeidet.
- Arbeidsgiver skal vite at virksomheter som skal utføre riving-, reparasjons- og vedlikeholdsarbeid av asbestholdig materiale, skal ha tillatelse fra Arbeidstilsynet.

FORSKRIFT OM ASBEST

- <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2005-04-26-362>
- Arbeidstilsynet har av regelverk arbeid med asbest:
- <https://www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/asbest/>
- Yrkessykdom kan oppstå i mange 10-år etter at du har blitt utsatt for risikofaktorer som asbest og andre kjemikalier. Får du kreft eller annen sykdom, snakk med legen din om det kan skyldes arbeid du er i, eller har vært i tidligere.
- **Meldeplikt ved arbeidsulykke, yrkesskade og yrkessykdom:**
- <https://www.altinn.no/starte-og-drive/arbeidsforhold/helse--miljo-og-sikkerhet-hms/meldeplikt-ved-arbeidsulykke-yrkesskade-og-yrkessykdom/>
- Leger har meldeplikt dersom det er mistanke om at det kan være arbeidsrelatert sykdom:
<https://www.arbeidstilsynet.no/kontakt-oss/meldeplikta-til-legane/>